

KUV-netværkets seminar

Schæffergården 12.-13. november 2015

Program

Torsdag

- 10.00-10.15 Velkomst
- 10.15-12.15 Bjørn Kruse: *Thinking Art - an interdisciplinary approach to applied aesthetics*
- 12.15 - 13.15 Frokost
- 13.15-14.00 Lasse Laursen (DJM): *Instrumentationsmetoder i lydorienteret kompositionen*
- 14.15-15.00 Laura Toxværd (RMC): *Komposition af grafiske og soniske værker gennem improvisatorers medskabelse*
- 15.30-16.15 Bine Bryndorf (DKDM): *Den genfundne klang*
- 18.00 Middag

Fredag

- 9.30-10.30 Øystein Elle: *Capto Musicae - Creating sonic and musical theatre in a contemporary artistic context*
- 11.00-11.45 Søren Rastogi (DKDM): *Forming Performing*
- 12.00-13.00 Frokost
- 13.00-13.45 Kristine Heebøll (SDMK): *Storspil i folkemusik*
- 14.00-14.45 Jacob Anderskov (RMC): *Habitable Exomusics*
- 15.15-16.00 Opsamling, evaluering, perspektivering.

Seminaret finder sted på Schæffergården, som har adressen:

Schæffergården
Jægersborg Allé 166
DK 2820 Gentofte

I er velkomne til at skrive eller ringe til Anne Gry Haugland, hvis I har spørgsmål, på:
mail: annegry@annegry.dk
tlf.: 22 29 52 62

Vel mødt!

Instrumentationsmetoder i lydorienteret kompositionen

Lasse Laursen 2015/17

Projektbeskrivelse

Projektets overordnede formål er at eksperimentere med instrumentationsmetoder i forbindelse med en akustisk realisation af Luc Ferrari's elektroakustiske værk [Presque rien no. 1](#). Værket består udelukkende af ikke-instrumentbaserede realløyd, dvs. lydskilder fra "virkeligheden", der typisk er mere støjfyldte end tonede, og som derfor også er særligt udfordrende at realisere med akustiske instrumenter. Men ikke desto mindre – eller måske netop derfor – er ønsket om at erobre denne for de klassiske instrumenter fremmedartede klangverden stort i den nyeste kompositionsmusik.

Presque rien repræsenterer i denne forbindelse ikke kun et elektroakustisk værk, men er også et eksempel på det man kunne kalde lydorienteret komposition, modsat toneorienteret komposition. Problemet med lydorienteret komposition i relation til instrumentation er, at komposition og instrumentation ofte opfattes som uadskillelige. Hermed bliver det også umuligt at se værkets instrumentation som noget andet end dets komposition. Et eksempel er Rebecca Saunders' [Ire](#) (2010). Her nedstemmes solo-cellistens dybeste streng en hel oktav, og hun arbejder derfor også med helt særegne lyde, som man med en vis ret kan sige ikke kan anskues uafhængigt af selve kompositionen. Men anskuet som en realløyd, på samme vilkår som støjen fra en helikopter, så kan også den lyd instrumenteres, om end en sådan instrumentation ligesom i al anden re-instrumentation vil medføre en forstærkning af udvalgte kvaliteter, et fravalg af andre og en tilføjelse af nye.

Men hvordan instrumenterer man så lydorienteret komposition? Det er ikke et kortlagt område inden for instrumentation. Alle instrumentationsbøger handler grundlæggende om toneorienteret kompositionsmusik. Jeg supplerer derfor min forhåndsviden og intuition med analyser af den nyeste lydorienterede kompositionsmusik, der har fokus på lydefterligninger af feltoptagelser. Det er fx værker som Jonathan Harvey's [Speakings](#) (2008), Simon Steen Andersens [Double Up](#) (2010) og James O'Callaghan's [Isomorphia](#) (2013). Både [Speakings](#) og [Isomorphia](#) er lavet med hjælp fra computerassisteret instrumentation (IRCAM's [Orchidée](#)), mens [Double Up](#) er lavet alene på baggrund af komponistens forestillingsevne. Ideen med disse analyser er at finde frem til nogle instrumentationsmetoder – forstået som måder, hvorpå lydskilderne kan samvirke – som kan genanvendes som en instrumentationsmodel for andre lydskilder. Men en succesfuld instrumentation af realløyd kræver også at man finder nye lyde på de traditionelle instrumenter. Til dette formål vil jeg anvende crowdsourcing. Med crowdsourcing kan jeg bringe den enorme viden og kompetence i spil som er samlet på Det Jyske Musikkonservatorium (DJM, ca. 400 studerende og 180 undervisere), og på den måde få hjælp til at finde frem til, hvordan de "gamle" instrumenter kan aftvinges "nye" lyde. Metoden består i at jeg udvælger enkelte lyde fra det originale værk, og derpå via vores intranet, opfordrer lærere og studerende til at komme med bud på de konkrete lydes realisation.

Status pt.

Skriver på en artikel om reinstrumentation. Reinstrumentation er en genre hvor komponister genfortolker egne eller andres værker ved at transskribere dem til et nyt instrumentarium. Artiklens primære eksempel er Ligeti's reinstrumentation af 6 satser fra Ligeti's eget klaverværk [Musica Ricercata](#) til [blæserkvintet](#). Artiklens primære formål er at påvise/undersøge konceptuelle aspekter ved reinstrumentation.

Laura Toxværd: *Komposition af grafiske og soniske værker gennem improvisatorers medskabelse*

Med udgangspunkt i egne kompositioner undersøger projektet improvisatorers medskabelse i kompositionsprocessen. Som komponist udforsker jeg, hvordan improvisatorers idéer kan integreres i udviklingen af kompositioner, og hvilken påvirkning denne integration øver på de kunstneriske værker. I projektet udformes egne grafiske partiturer, hvorved nye æstetiske udtryksformer søges skabt. Metoden udspringer af min tidlige kompositoriske praksis, hvor jeg samlede elementer fra mine improvisationer og brugte dem som idéer til at komponere med. I dette projekt samler jeg elementer fra andre musikere og inddrager dem gradvist i mine grafiske partitur-kompositioner. Et redskab i denne metode er videooptagelser af musikudøvelsen.

De grafiske partiturer, der udformes i projektet, har potentiale til at være både musik og billedkunst og er på den led tværestetiske og kunstnerisk interdisciplinære. På den ene side initierer de improvisatorernes forståelse af komponistens intention, og på den anden side er de tavse visuelle narrativer, hvor komponistens abstrakte tanke bliver håndterbar for hende selv såvel som for andre. Den dialogiske tilgang involverer pædagogiske aspekter som del af den kunstneriske proces; improvisatorerne inviteres til at spille og interagere med de grafiske partiturer i en uforudsigelig musikalsk dialog. Ved at inkludere sonisk genkendelige fragmenter i kompositionerne arbejder jeg med overskridelser af den eksperimenterende og improviserede musiks formsprog og med forekomster af flertydighed i det kunstneriske udtryk.

På nuværende tidspunkt i projektet er mine kompositioner blevet opført på RMC og Copenhagen Jazz Festival til koncerter arrangeret i samarbejde med to komponist/musiker-netværk jeg er engageret i (SKRÆP og ILK). Procesrefleksioner over kompositionernes udviklingsproces fra første til anden koncert kan findes i følgende blog-indlæg: <https://rmc.dk/en/blog/toxvaerd-blog-2-sonics-part-1-3-english#.VhLLPybsnIU>. I midten af november præsenteres projektet på det internationale symposium "Unfolding the Process", som afholdes på Norges musikkhøgskole i Oslo, og til februar foretager jeg et forskerbesøg på New York University for nærmere at undersøge pædagogiske aspekter ved projektets kunstneriske praksis. Projektets kunstneriske resultat bliver en dobbeltkoncert, der indspilles og udgives på albums, hvor endelige kompositioner opføres af dels et internationalt ensemble og dels af de improvisatorer jeg har arbejdet med undervejs. Desuden udgives alle projektets grafiske partiturer i en peer-reviewed kunstbog.

Stikord:

Projektets kompositoriske proces – i præsentationen vil jeg vise små klip fra video-optagelsen, som bloggen henviser til.

Forbindelsen mellem projektets kunstneriske proces og pædagogiske aspekter.

Projektets relation til anden forskning på feltet – som supplement eller kritik?

Bine Bryndorf: *Den genfundne klang, Carl Nielsens sidste værk*

Carl Nielsens sidste store værk ”Commotio” er for orgel. Det blev færdigt i foråret 1931 samtidig med indvielsen af et nyt banebrydende orgel i København: orglet i Kunsthallen Nikolaj.

Et manuskript på Det Kgl. Bibliotek kæder orglet og værket sammen. Projektet skal afsøge relationen og dens konsekvenser for fortolkningen af Commotio og for forståelsen af værket i samtid og nutid.

Gæsteoplæg ved Øystein Elle: *Capto Musicae - Creating sonic and musical theatre in a contemporary artistic context*

Capto Musicae explores new possibilities for cross-disciplinary music theatre, via the compositional tool of extended vocal practice. My research is historically grounded, first in baroque musical aesthetics, secondly in twentieth century avant-garde and experimental approaches to text and voice in performance, and thirdly in explorations of voice within heavy rock, post punk and noise/industrial influenced music. My project operates in a dialogue between music and theatre, and as such it both works with and responds to history in both fields. My methodology is cross-disciplinary, situated in theatre, moving equally between theatre and music.

About Øystein Elle:

Øystein Elle is currently employed as an artistic research fellow at Norwegian Theatre Academy, Østfold University College.

Earlier he held a position as assistant professor teaching in the field of voice, singing and improvisation/composition at Norwegian Theatre Academy, and at Oslo National Academy of the Arts. He studied singing (baritone and countertenor) composition, conducting and piano at the Music Academy in Utrecht, the Netherlands (MA) and at the Conservatory of Music at Agder University (BA). He works in several disciplines as a performing and creating artist, as a singer, actor, composer and producer, as well as developing his own interdisciplinary artistic projects. As a singer Øystein is specialized in the field of Baroque music, but with his experience in various bands, and as a multi instrumental performer of contemporary and experimental music he often mixes various musical expressions. As a performer and as a composer Øystein has worked at a number of theatre institutions and independent groups in Europa, USA and South America.

Søren Rastogi: *Forming Performing*

Projektets ydre rammer er en udgivelse, førsteopførelse og efterfølgende indspilning af Paul v. Klenaus klaverkoncert. Paul von Klenaus klavermusik er stort set uopført til dato, og der foreligger derfor ingen opførelsestraditioner. Det er derfor et perfekt materiale til at undersøge i detaljer, hvordan en langstrakt tilegnelsesproces for en klassisk musiker foregår. Som dokumentations- og procesredskab anvendes en videologmetode, der efterfølgende danner basis for udgivelsen af en E-bog med refleksioner, konklusioner og fremadrettede anbefalinger.

Status:

Jeg er nu godt i gang med at filme min egen øvning/indstuderingsproces af Klenaus klaverkoncert. Selve handlingen "at optage øvningen" spiller afgørende tilbage på karakteren af "at udføre øvningen". Jeg bliver selvbevidst i langt højere grad end tidligere. Ved løbende at se optagelserne af min øvning og lave noter, er jeg begyndt at blive opmærksom på en række fænomener, som falder i forskellige kategorier:

1. Mange konkrete detaljer. Meget af min øvning har været semi-ubevidst, også på detaljeplanet. Det skyldes formodentlig det høje krav til automatisering, som jo netop kræver en udtalt grad af repetition. Det betyder på den anden side, at det man konkret vælger at repetere (og måden, man repeterer det på) har stor indflydelse på kvaliteten af ens øvning.
2. Processuelle erfaringer. Jeg bliver f.eks. langt hurtigere mentalt træt, end jeg troede, især når stoffet er ukendt. Men ved at bevidstgøre den overordnede retning for øvningen, virker det også til at jeg opnår hurtigere - og måske bedre - resultater.
3. Kunstneriske valg. Til min egen overraskelse dukker mange kunstneriske valg (det, man normalt kalder "fortolkning") op i løbet af (repetitions)processen, uden at der er gået et bevidst valg forud. Det er som om, at materialet skal "indlejres" kropsligt, før det emotionelle og kunstneriske aspekt træder frem. Det gør det så til gengæld ofte ret ubemærket.

Overordnet set prøver jeg at udrede mine mønstre og handlinger, som er gavnlige overfor mine mønstre og handlinger, som ikke er gavnlige. Jeg har (forventeligt) opdaget, at jeg gør begge dele, og (knap så forventeligt) at jeg allerede ved at gå "et niveau op" i selvbevidsthed via videooptagelsen, og langt hurtigere end jeg troede begynder at ændre mine ikke så gavnlige vaner til det bedre.

Jeg er dog stadig i udtalt grad i maskinrummet og modtager gerne feedback om, hvordan den selvspejling, jeg er i færd med, kan blive skarpere/mere afklaret/mere præcis.

Jacob Anderskov: *Habitable Exomusics*

KUV-projekt 2014-2015 (afsluttet, august 2015).

Mit projekt har taget afsæt i en strukturel nysgerrighed omkring mit eget musikalske sprogs grammatik. Det har – kan jeg nu se – handlet om forholdet mellem struktur og intuition, i såvel øvning/komposition/forberedelse som i det improviserede nu. Er kernen i det improviserede udtryk det inspirerede øjeblik, eller, er det inspirerede øjeblik et afbræk fra det strukturelle..? Ligger konceptualiteten i forberedelsen eller i improvisations-øjeblikket?

Når jeg ser tilbage på projektet kan jeg se at det til dels adresserer en bevægelse som kan siges at favne hele mit professionelle liv: en bevægelse fra en meget aktions-baseret tilgang i mit første årti som professionel, til en meget reaktions-baseret tilgang i de næste ti år – og derefter, gennem dette projekt, en opløsning eller syntese af disse modsætninger.

Den oprindelige projektbeskrivelse lød sådan her:

”Projektet vil undersøge posttonale strukturerings-principper. Det beskæftiger sig med uudnyttede muligheder for nye udtryksformer indenfor improvisationsmusikken ved undersøgelser af mulige måder at organisere det musikalske materiale på – og med relevante praktiske og kreative måder at finde plads til disse i improviseret musik.”

Mit research question / problemstilling:

Gennem min egen kunstneriske praksis vil jeg undersøge i hvor høj grad det er muligt at anvende definerbare posttonale struktureringsprincipper i mine improvisationer, samt, hvilke af disse principper som bedst lader sig anvende i mit improvisatoriske univers.

Det kunstneriske output er bl.a. trilogien ”Habitable Exomusics”, som består af 3 albums, med 3 forskellige besætninger, udgivet henover sommeren 2015.

De tre albums er:

Kinetics (The Path) – Volume I.

Statics (The Map) – Volume II.

Dynamics (The Terrain) – Volume III.

Projekt- og formidlings-overblik findes på:

http://jacobanderskov.dk/?page_id=468

samt på

<https://rnc.dk/da/blog/anderskov-blog-12-konklusion>